

ה:

עין משפט
גד מצוה

ביצה פרק ראשון ביצה

מסורת הש"ס

א מ"י פ"א תלמוד
אם שחטו אין מכסין את
דבר, סבל דאית ליה
כמה לכסות, ופריך רב
אמר כירה מוכן הוא
לכסות בו דם של דאי
ולא זה כו' שהוא ספק
חיה, מאי טעמא דלא
אית ליטעוד כתישה, או
הכי דאי נמי ויגזור
דלא אית ליטעוד
כתישה, ודחיני דאי
אפילו אי עבר כתישה
שיר, מאי טעמא דאית
דשחטת בחנן ודחי את
לא תעשה כל מלאכה,
ואקשינן אמר דאמרין
אחי עשה ודחי לא תעשה,
בגון מילה בציצית, או
סרין בציצית, ובעינייה
דדמיק לאו מקיים עשה
לאו בציצית מנין, דהכי
השמיך בגנע וכו', וכל
השמיך לאו הוא, וקביעת
הצרת בעילה חקיינית
המילה וכויה השמיך
יטול שמי ערלה שהוא
עשה, אבל הכא כתישה
דקרי ליה לאו תעשה
כל מלאכה, וכתישה היא
מלאכה בעצמה, לא
מקיים עשה דכתישה
ופרקתן הא לא קשיא
הכי דכתישה סתמא,
לכוסר שחט וכושה
ודמי שחט סביבת
הקרי, ואקשינן עוד מכי
יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא, כלומר עשה שבחן
ולאו כל מלאכה כבורה
לא תעשה, וסתמא (ל) ויוס
עשה כלבד הוא, ויוס
עשה דוחה את לא תעשה
ועשה, ופרקינן אלא אמר
רבא ליעולם כתישה לא אמר
כירה וכויה, כו', מיהו הני
מובינין הן לודאי, מיט
דדעתו לודאי ולו כתישה
ואין דעתו לספק, לפיכך
אין מכסין בו דם הכי
באפר הכירה, ואודאי רבא
לעמי' דכל מדי דרעמיה
עליה ולו הכי שרי,
דאמר רבא הכינים עפר
לכסות בו צואה, מותר
לכסות בו דם צפור, מאי
בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה
אבל הכינים לכסות בו דם
צפור, אמר לכסות בו

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יכול לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כתישה משום
שמחת י"ט אלא ארישא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדה מהני
אזטרין למימר אין מכסין אותו
השאל ודאי דאין לנו מכסין ככ"ה
דאמרי אפי' דעבד בלא דקר נעון
ספק מצעוה אלא שמע מינה גדלית ליה
דודאי מכסין אכל ספק לא יהדר
קושיא דלכותין לכסייה כדכ"ה יהודה
או באפר כירה: סוף סוף יו"ט
עשה ולא תעשה אלא אפר רבא וכו'.
ומיהו דהכא משמע לרבא דלית ליה
עשה ולא תעשה מדלמיק נפשיה
לשנוי ונפרק במה מדליקין (שבת דף
כד: ושם) אמר רבא הוה ולא מכשירי
בלדו ולא מילה שלא בזמנה ורב אשי
אמר יוס טוב עשה ולא תעשה וכו'
משמע דרבא לית ליה ההוא טעמא
ויו"ל דגמרא דמיק נפשיה לאוקומי
מילתא דרבא אליבא דהלכתא ד"ט
עשה ולא תעשה אפי' דרבא עצמו
לית ליה האי טעמא: (ל)

והא מדקתני סיפא ואם שהו וכו', ולא תאמר אמאי לא
פרך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דמאי יכול לכסות
ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחט ולא כתישה משום
שמחת י"ט אלא ארישא דקתני אין מכסין אי דלית ליה מדה מהני
אזטרין למימר אין מכסין אותו
השאל ודאי דאין לנו מכסין ככ"ה
דאמרי אפי' דעבד בלא דקר נעון
ספק מצעוה אלא שמע מינה גדלית ליה
דודאי מכסין אכל ספק לא יהדר
קושיא דלכותין לכסייה כדכ"ה יהודה
או באפר כירה: סוף סוף יו"ט
עשה ולא תעשה אלא אפר רבא וכו'.
ומיהו דהכא משמע לרבא דלית ליה
עשה ולא תעשה מדלמיק נפשיה
לשנוי ונפרק במה מדליקין (שבת דף
כד: ושם) אמר רבא הוה ולא מכשירי
בלדו ולא מילה שלא בזמנה ורב אשי
אמר יוס טוב עשה ולא תעשה וכו'
משמע דרבא לית ליה ההוא טעמא
ויו"ל דגמרא דמיק נפשיה לאוקומי
מילתא דרבא אליבא דהלכתא ד"ט
עשה ולא תעשה אפי' דרבא עצמו
לית ליה האי טעמא: (ל)

רבינו הנגאל

והייקון מוסא מדקתני
אם שחטו אין מכסין את
דבר, סבל דאית ליה
כמה לכסות, ופריך רב
אמר כירה מוכן הוא
לכסות בו דם של דאי
ולא זה כו' שהוא ספק
חיה, מאי טעמא דלא
אית ליטעוד כתישה, או
הכי דאי נמי ויגזור
דלא אית ליטעוד
כתישה, ודחיני דאי
אפילו אי עבר כתישה
שיר, מאי טעמא דאית
דשחטת בחנן ודחי את
לא תעשה כל מלאכה,
ואקשינן אמר דאמרין
אחי עשה ודחי לא תעשה,
בגון מילה בציצית, או
סרין בציצית, ובעינייה
דדמיק לאו מקיים עשה
לאו בציצית מנין, דהכי
השמיך בגנע וכו', וכל
השמיך לאו הוא, וקביעת
הצרת בעילה חקיינית
המילה וכויה השמיך
יטול שמי ערלה שהוא
עשה, אבל הכא כתישה
דקרי ליה לאו תעשה
כל מלאכה, וכתישה היא
מלאכה בעצמה, לא
מקיים עשה דכתישה
ופרקתן הא לא קשיא
הכי דכתישה סתמא,
לכוסר שחט וכושה
ודמי שחט סביבת
הקרי, ואקשינן עוד מכי
יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא, כלומר עשה שבחן
ולאו כל מלאכה כבורה
לא תעשה, וסתמא (ל) ויוס
עשה כלבד הוא, ויוס
עשה דוחה את לא תעשה
ועשה, ופרקינן אלא אמר
רבא ליעולם כתישה לא אמר
כירה וכויה, כו', מיהו הני
מובינין הן לודאי, מיט
דדעתו לודאי ולו כתישה
ואין דעתו לספק, לפיכך
אין מכסין בו דם הכי
באפר הכירה, ואודאי רבא
לעמי' דכל מדי דרעמיה
עליה ולו הכי שרי,
דאמר רבא הכינים עפר
לכסות בו צואה, מותר
לכסות בו דם צפור, מאי
בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה
אבל הכינים לכסות בו דם
צפור, אמר לכסות בו

תני ר' זירא אלא בוי בלבד אפרו
ובי' ואל"ט וכי יש כח ביד
הכמים לעקור דבר שהוא מן המורה
דהא כסוי דאורייתא דכתיב ונסתו
בעפר ויו"ל דאין הכי נמי דשג ואל
תעשה יש כח ביד: (ס)

גלגל
בו צואה אמרי במערבא פליגי בה ר'
רבא בריה דרב יוסף דרבא רבא רבא
אמר כו' אינו כצואה תסתיים דרבא
הוא דאמר כו' הרי הוא כצואה
דאמר רבא הכינים עפר לכסות בו
צואה מותר לכסות בו דם צפור דם
צפור אסור לכסות בו צואה התרת
גזירה משום תרת חלבו אי הכי אפילו
בחול נמי בחול אמרי לנקר חצרו
הוא צריך שחט באשפה מאי איכא
למימר ליה לימלך מאי איכא למימר
אלא איכא למימר אלא בחול (ל) [אי
מספקא אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי
ביום טוב כו' לא כו' בלבד אמרו אלא
אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו
דמן זה בזה אסור לכסותו ביום טוב
אמר רבי יוסי בר יאסיניאיה ילא שגו
אלא שאין יכול לכסותו בדקירה
אחת אבל יכול שתי דקירות קמ"ל
אמר ר' רבה השחט צפור מערב
יו"ט אין מכסין אותו ביו"ט
גלגל

רבינו הנגאל (השקף)
צואה, ותרביאי אמרי כו',
והייקון מוסא מדקתני
אם שחטו אין מכסין את
דבר, סבל דאית ליה
כמה לכסות, ופריך רב
אמר כירה מוכן הוא
לכסות בו דם של דאי
ולא זה כו' שהוא ספק
חיה, מאי טעמא דלא
אית ליטעוד כתישה, או
הכי דאי נמי ויגזור
דלא אית ליטעוד
כתישה, ודחיני דאי
אפילו אי עבר כתישה
שיר, מאי טעמא דאית
דשחטת בחנן ודחי את
לא תעשה כל מלאכה,
ואקשינן אמר דאמרין
אחי עשה ודחי לא תעשה,
בגון מילה בציצית, או
סרין בציצית, ובעינייה
דדמיק לאו מקיים עשה
לאו בציצית מנין, דהכי
השמיך בגנע וכו', וכל
השמיך לאו הוא, וקביעת
הצרת בעילה חקיינית
המילה וכויה השמיך
יטול שמי ערלה שהוא
עשה, אבל הכא כתישה
דקרי ליה לאו תעשה
כל מלאכה, וכתישה היא
מלאכה בעצמה, לא
מקיים עשה דכתישה
ופרקתן הא לא קשיא
הכי דכתישה סתמא,
לכוסר שחט וכושה
ודמי שחט סביבת
הקרי, ואקשינן עוד מכי
יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא, כלומר עשה שבחן
ולאו כל מלאכה כבורה
לא תעשה, וסתמא (ל) ויוס
עשה כלבד הוא, ויוס
עשה דוחה את לא תעשה
ועשה, ופרקינן אלא אמר
רבא ליעולם כתישה לא אמר
כירה וכויה, כו', מיהו הני
מובינין הן לודאי, מיט
דדעתו לודאי ולו כתישה
ואין דעתו לספק, לפיכך
אין מכסין בו דם הכי
באפר הכירה, ואודאי רבא
לעמי' דכל מדי דרעמיה
עליה ולו הכי שרי,
דאמר רבא הכינים עפר
לכסות בו צואה, מותר
לכסות בו דם צפור, מאי
בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה
אבל הכינים לכסות בו דם
צפור, אמר לכסות בו

רבינו הנגאל (השקף)
צואה, ותרביאי אמרי כו',
והייקון מוסא מדקתני
אם שחטו אין מכסין את
דבר, סבל דאית ליה
כמה לכסות, ופריך רב
אמר כירה מוכן הוא
לכסות בו דם של דאי
ולא זה כו' שהוא ספק
חיה, מאי טעמא דלא
אית ליטעוד כתישה, או
הכי דאי נמי ויגזור
דלא אית ליטעוד
כתישה, ודחיני דאי
אפילו אי עבר כתישה
שיר, מאי טעמא דאית
דשחטת בחנן ודחי את
לא תעשה כל מלאכה,
ואקשינן אמר דאמרין
אחי עשה ודחי לא תעשה,
בגון מילה בציצית, או
סרין בציצית, ובעינייה
דדמיק לאו מקיים עשה
לאו בציצית מנין, דהכי
השמיך בגנע וכו', וכל
השמיך לאו הוא, וקביעת
הצרת בעילה חקיינית
המילה וכויה השמיך
יטול שמי ערלה שהוא
עשה, אבל הכא כתישה
דקרי ליה לאו תעשה
כל מלאכה, וכתישה היא
מלאכה בעצמה, לא
מקיים עשה דכתישה
ופרקתן הא לא קשיא
הכי דכתישה סתמא,
לכוסר שחט וכושה
ודמי שחט סביבת
הקרי, ואקשינן עוד מכי
יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא, כלומר עשה שבחן
ולאו כל מלאכה כבורה
לא תעשה, וסתמא (ל) ויוס
עשה כלבד הוא, ויוס
עשה דוחה את לא תעשה
ועשה, ופרקינן אלא אמר
רבא ליעולם כתישה לא אמר
כירה וכויה, כו', מיהו הני
מובינין הן לודאי, מיט
דדעתו לודאי ולו כתישה
ואין דעתו לספק, לפיכך
אין מכסין בו דם הכי
באפר הכירה, ואודאי רבא
לעמי' דכל מדי דרעמיה
עליה ולו הכי שרי,
דאמר רבא הכינים עפר
לכסות בו צואה, מותר
לכסות בו דם צפור, מאי
בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה
אבל הכינים לכסות בו דם
צפור, אמר לכסות בו

לפור. שיש לו לשחט ביום טוב דכיון
שהמינו לספק כל שכן לודאי: אסור
לכסות בו זואה. אם יש לו מיעוק קטן
והטיל זואה ביום טוב, מלי עממא דם
לפור ודאי היה לו שישמטנו והא
לריך כסוי אכל הזואה ספק הוא אם
ילרע במקום המאוס לו ודעתו
לודאי ולא לספק: ימוסר לכסות בו
זואה. כיון דלזמניה אומניה דהא נמי
קרוי לודאי: נהרנלאי אמרי. כסנהדרין
(דף ק"א:) מפרש דהוא רמי דר
כ"ב ברי' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו'
והמניע עפר לכסות זואה אסור
לכסות בו דם כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו'
דרבא הוא דאמר. זואה כספק וכו'
מותר רבא כתישה עפר לכסות בו זואה
מוסר לכסות בו זואה, מותר לכסות בו
דם צפור, מאי בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה אבל הכינים
לכסות בו דם צפור, אמר לכסות בו

לפור. שיש לו לשחט ביום טוב דכיון
שהמינו לספק כל שכן לודאי: אסור
לכסות בו זואה. אם יש לו מיעוק קטן
והטיל זואה ביום טוב, מלי עממא דם
לפור ודאי היה לו שישמטנו והא
לריך כסוי אכל הזואה ספק הוא אם
ילרע במקום המאוס לו ודעתו
לודאי ולא לספק: ימוסר לכסות בו
זואה. כיון דלזמניה אומניה דהא נמי
קרוי לודאי: נהרנלאי אמרי. כסנהדרין
(דף ק"א:) מפרש דהוא רמי דר
כ"ב ברי' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו'
והמניע עפר לכסות זואה אסור
לכסות בו דם כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו' כו'
דרבא הוא דאמר. זואה כספק וכו'
מותר רבא כתישה עפר לכסות בו זואה
מוסר לכסות בו זואה, מותר לכסות בו
דם צפור, מאי בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה אבל הכינים
לכסות בו דם צפור, אמר לכסות בו

רבינו הנגאל (השקף)
צואה, ותרביאי אמרי כו',
והייקון מוסא מדקתני
אם שחטו אין מכסין את
דבר, סבל דאית ליה
כמה לכסות, ופריך רב
אמר כירה מוכן הוא
לכסות בו דם של דאי
ולא זה כו' שהוא ספק
חיה, מאי טעמא דלא
אית ליטעוד כתישה, או
הכי דאי נמי ויגזור
דלא אית ליטעוד
כתישה, ודחיני דאי
אפילו אי עבר כתישה
שיר, מאי טעמא דאית
דשחטת בחנן ודחי את
לא תעשה כל מלאכה,
ואקשינן אמר דאמרין
אחי עשה ודחי לא תעשה,
בגון מילה בציצית, או
סרין בציצית, ובעינייה
דדמיק לאו מקיים עשה
לאו בציצית מנין, דהכי
השמיך בגנע וכו', וכל
השמיך לאו הוא, וקביעת
הצרת בעילה חקיינית
המילה וכויה השמיך
יטול שמי ערלה שהוא
עשה, אבל הכא כתישה
דקרי ליה לאו תעשה
כל מלאכה, וכתישה היא
מלאכה בעצמה, לא
מקיים עשה דכתישה
ופרקתן הא לא קשיא
הכי דכתישה סתמא,
לכוסר שחט וכושה
ודמי שחט סביבת
הקרי, ואקשינן עוד מכי
יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא, כלומר עשה שבחן
ולאו כל מלאכה כבורה
לא תעשה, וסתמא (ל) ויוס
עשה כלבד הוא, ויוס
עשה דוחה את לא תעשה
ועשה, ופרקינן אלא אמר
רבא ליעולם כתישה לא אמר
כירה וכויה, כו', מיהו הני
מובינין הן לודאי, מיט
דדעתו לודאי ולו כתישה
ואין דעתו לספק, לפיכך
אין מכסין בו דם הכי
באפר הכירה, ואודאי רבא
לעמי' דכל מדי דרעמיה
עליה ולו הכי שרי,
דאמר רבא הכינים עפר
לכסות בו צואה, מותר
לכסות בו דם צפור, מאי
בעי, כיש הבא דאיבא
חתי' כיש וספסא, כתישה
אבל הכינים לכסות בו דם
צפור, אמר לכסות בו

גלגל